

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Redništvo in upravištvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO IX.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, dne 7. januarja 1926.

Telefon št. 552

STEV. 3.

Nov protidraginjski zakon.

Napoved novih persekucij. — Maksimiranje cen. — Maksimalne cene bodo določali občinski odbori. — Rekvizicije obratov. — V rekviriranih lokalih bodo poslovali občinski zastopi.

Pasivnost trgovinske bilance, splošna stagnacija, pod katero trpijo vsi poslovni krogi, zlasti slab izvoz, ki je bil prošle jesen skoro popolnoma paraliziran in nemogočnost, da bi se moglo dobiti iz že izžetih davčnih virov zadostna sredstva za kritje čezmerno naraslih državnih izdatkov, vse to so vidne posledice popolnoma zavožene gospodarske politike. Nesmotna carinska politika, ki ne upošteva interese domače produkcije, je uničila že mnogo podjetij in ogroža tudi naše najjačje industrije. Brezposelnost raste z dneva v dan, postaja vedno bolj občutna in ogroža z vsemi svojimi posledicami tudi centre, katerim je doslej še prizanesla. Krah gospodarske politike je očiten, a mesto da bi se vlada v zadnji uri streznila in se energično lotila resnega gospodarskega dela, skuša s pestjo peska potolažiti maso, ki protestira proti draginji, skuša z naredbo obrniti ogorčenost konsumenta proti trgovstvu, dasi je sama prepričana, da trgovstvo ne zadene tu uprav nobena krivda. Vladi ne gre, da bi s pozitivnim delom, s smoteno trgovsko in finančno politiko skušala doseči trajno izboljšanje in olajšanje težkega položaja, ne, gre se ji le za to, da se momentano ščiti pred protesti konsumentov s tem, da kaže na trgovce, nad katerimi naj, že itak od demagogov proti trgovstvu naščuvana masa izlije svojo jezo in ogorčenost radi draginje.

Nimamo še popolnega besedila načrta novega protidraginjskega zakona, ki ga je minister za socialno politiko g. Simonovič predložil ministrskemu svetu. Po izjavi, katero je dal dne 5. t. m. g. minister novinarjem, je ministrski svet odobril njegov zakonski načrt, ki bo pomnožen in poslan interesentom, da se o njem izjavijo. Iz doslej priobčenega je pa že razvidno, da vsebuje načrt določila, ki so proti temeljnemu principu zdrave trgovine in da ne upošteva vitalnih interesov naše produkcije. Načrt v tej obliki ne more in ne sme postati zakon.

Novi zakon naziva minister »zakon o pobijanju nedovoljene špekulacije z življenjskimi potrebščinami«. Zakonski načrt razločuje dve vrsti življenjskih potrebščin: v prvo kategorijo spadajo najpotrebnejši predmeti za prehrano, v drugo pa vsi ostali, ki služijo ljudem in živini za prehrano in obleka, obutev, kurjava in razsvetljava. Življenjske potrebščine prve kategorije, med katere spadajo: kruh, produkti zaklane živine za človeško prehrano, jedi v gostilnah, krčmah, restavracijah in v drugih sličnih lokalih, kakor tudi prostori za prenočišča potnikov, se bodo prodajala odnosno izdajala v najem po določenih maksimalnih cenah. Opetovano se je že poudarjalo in tudi našim centralnim mestom bi moralo biti že davno jasno, da je maksimiranje cen pri prostem izvozu absurdna stvar, kajti posledica maksimiranja cen je vedno, da izgine blago iz rednega prometa in da je zbog tega konsument primoran iskati blago pri netrговcu, kateremu mora seveda plačevati mnogo višje cene. Taksiranje (maksimiranje cen) bodo vršili občinski zastopi. Kako se naj določajo maksimalne tržne cene, po katerih načelih, tega zakonski načrt ne predvideva, ampak je to prepuščeno milosti in nemilosti občinskih

odborov. Kako naj občinski odbori vrše to zakonsko dolžnost, si sami ne moremo predstavljati. —

Toda g. minister za socialno politiko se ni zadovoljil samo z maksimiranjem, šel je še dalje in uvedel rekvizicijo obratov. Ako bi namreč trgovci ali gostilničarji zaradi maksimiranih cen ustavili obrate, imajo po zamišljenem zakonu občinske oblasti pravico rekviriranja dotičnih obratov s potrebnim orodjem ter nadaljevati obrat na svoj račun. Ne glede na to, da bo v obratih, ki jih bo zakon spravil na boben, občinskimi zastopom težko gospodariti, spominjajo take mere na boljševe in jih gosp. minister danes nikakor ne bi smel uvajati. Taka določila bi ne smela priti v zakon, dokler velja še ustava, ki garantira državljanom nedotakljivost privatne lastnine!

Po zakonskem načrtu je prepovedano kupovati življenjske potrebščine na trgih zaradi preprodaje na istem mestu in za čas trajanja istega dne. Predmete, ki jih boš tedaj kupil zjutraj od kmeta na trgu, ne boš smel prodajati niti še popoldne ali zvečer. Za kršitelje tega določila predvideva načrt zapor do šest mesecev in globo do 50.000 dinarjev. Tudi ne bo dovoljeno kupovati življenjske potrebščine od proizvajalcev ali od onega, ki nosi življenjske potrebščine na trg, že med transportom!

Vse pogodbe, sklenjene bodisi med proizvajalci ali prodajalci v kakem mestu, kraju ali celem državnem področju z namenom določevanja cen proizvodov, na katere se bo nanašal novi zakon, morajo biti sklenjene v pisni obliki. En izvod pismenega dogovora se mora dostaviti ministrstvu za socialno politiko po pristojni policijski oblasti.

Kakor v prejšnjem zakonu, je tudi v novem načrtu predvidena obveznost podrobne označbe cen posameznih predmetov. Od te obveznosti so izvzeti samo proizvajalci - poljedelci, ki so prinesli svoje lastne proizvode na trg radi prodaje. Ali se naj taka določila sploh ne sprejmejo v zakon ali pa naj veljajo za vse enako. Določila, ki nalagajo pripadniku enega sloja, ki je z davki in socialnimi dajatvami preobložen, pri enem in istem poslu dolžnosti, od katerih je pripadnik drugega sloja oproščen, so odijozna, povzročajo mržnjo med posamezniki in ne bi smela v zakon. Trgovcu naj zakon ne nalaga pri prodaji obveznosti, od katerih je kmet oproščen.

Načrt, ki vsebuje določila, kakor smo jih ravnokar navedli, ki težko ogrožajo materijelno in moralno kakor naše trgovce, tako naše industrijale in obrtnike, ki jim morejo vzeti dober glas in ugled, ne smejo postati zakon. Obsojali smo vedno oduševstvo in izkoriščanje, zahtevamo pa, da se legalnega trgovca in obrtnika pod pretvezo pobijanja draginje ne šikanira in preganja. Blaga je danes dovolj na trgu, položaj producentov in trgovcev je bistveno drugačen, kakor je bil neposredno po vojni, tudi se je ustanovilo v zadnjem času toliko konsumov, da je vsakemu konsumentu na razpolago, da se izogne trgovcu. Vsakemu razumnemu gospodarju mora biti jasno, da se draginje takim potom ne da pobijati, zato moramo proti tem meram odločno protestirati.

Naša gospodarska propaganda in svetovna razstava v Filadelfiji.

Med mnogobrojnimi razstavnimi prireditvami letošnjega leta je po svoji organizaciji in gospodarskem pomenu za nas brez oziroma največje važnosti mednarodna razstava, ki jo priredi Severoameriške države v Filadelfiji. Interes poglobitve in obnove poslovnih stikov s kolonijami naših izseljencev v Severoameriških združenih državah nas moralno veže, da posvetimo tej mednarodni prireditvi prav posebno pažnjo.

Za udeležbo naših interesentov na tej razstavi so dani vsi predpogoji, ker bo država sama zgradila razstavnipaviljon in prevzela na lastne stroške prevoz razstavnih predmetov v Filadelfijo in nazaj. Interes na čim večji udeležbi na tej razstavi pa nam imperativno diktira obenem potreba sistematične gospodarske propagande za naše gospodarske prilike v Združenih državah in potreba pridobitve tega ogromnega in kapitalno močnejšega tržišča za naše izdelke. Po uradni statistiki zunanje trgovine za leto 1924 je naša trgovska bilanca z Združenimi državami znatno pasivna in znaša saldo v naše breme 270 milijonov dinarjev. Naš uvoz iz Združenih držav je znašal 26,7 milijonov kg v vrednosti 320,8 milijonov dinarjev, to je 3,9% od vrednosti celokupne naše izvozne trgovine. Naš izvoz v Združene države pa je znašal 48 milijonov kg, torej skoro še enkrat tako veliko množino kot naš uvoz, vendar reprezentira njegova vrednost samo 50,6 milijonov dinarjev, kar predstavlja le 0,53% naše celokupne izvozne trgovine. V primeru z drugimi inozemskimi državami stojijo Združene države pri uvozu v našo kraljevino na 6 mestu, pri izvozu pa na 14 mestu.

Te številke govorijo dovolj jasno, da je treba porabiti filadelfijsko razstavo kot dobrodošlo priliko za pričetek sistematične gospodarske propagande, ki nam bo s časom omogočila zmanjšati sedanji pasivum trgovske bilance.

Dočim posvečajo ameriške trgovske organizacije in industrijska velepodjetja, kakor tudi denarni zavodi našemu tržišču potom svojih konzulatov, sistematične časopisne propagande, publikacije, trgovskih zbornic, kakor tudi svojih pravih trgovskih zastopstev že vsa leta od prevrata našemu tržišču podrobno pažnjo in sledijo vsemvažnim gospodarskim dogodkom, so naši trgovski stiki z Združenimi državami minimalni, dasi ima mnogo naših izvoznih predmetov ugodne izgleda za izvoz na severoameriška tržišča. Efekt prizadevanja

Amerikancev vidimo v znatnem porastu ameriškega uvoza v našo državo, ki se od leta do leta stopnjuje. Zato je skrajni čas, da povzamemo inicijativo tudi za organizacijo našega izvoza v Ameriko. V našem izvozu v Združene države stoji na prvem mestu p ovrednosti izvoz celuloze, katere vrednost znaša nad 13 milijonov dinarjev. Na drugem mestu je dalmatinski cement v vrednosti 8,8 milijonov dinarjev, temu sledijo izdelki iz bauxita v vrednosti 7,3 milijonov dinarjev, na to umetna gnojila v vrednosti 5,5 milijonov dinarjev, nadalje surove kože od divjačine v vrednosti 3,5 milijonov dinarjev, potem buhač nad 2 milijona dinarjev, opeka in strešniki 1,5 milijona dinarjev, čevlji 1,5 milijona dinarjev, ustrojeno usnje na 900 tisoč dinarjev, lesni zaboji 694.000 dinarjev, navadno pohištvo 547.000 dinarjev, olivno olje 291.000 dinarjev, suhe višnje 268.000 Din, stavbni les 145.000 Din, špirit 65.000 Din in sladke pijače brez alkohola 50.000 Din. Vrednost izvoza karbida v Združene države je znašala v preteklem letu 930.000 Din in izvoz konoplje 250.000 Din. Kakor vidimo, ima največji delež na izvozu v Ameriko Dalmacija, potem Bosna in šele na tretjem mestu ostale pokrajine.

Specijelno iz Slovenije bi se lahko organiziral v Združene države izvoz aluminijevih polufabrikatov, specijelnih jeklarskih izdelkov, raznih potrebščin za ladjedelnice in lesne ter železarske stroke, izvoz čipk, sitarskih in žimarskih izdelkov, slamnikov, strojarskih in puškarskih izdelkov, pasarskega blaga, dalje raznih izdelkov živilne industrije, navadnega in upognjenega pohištva in mnogih drugih drobnih, a vendar lukrativnih predmetov za potrebe naših emigrantov, ako bi se stvari posvetila primerne pažnja.

Ugotoviti moramo, da naši gospodarski krogi iz neke nerazumljive konzervativnosti tej razstavi ne posvečajo potrebne pažnje, dočim se pri ministrstvu trgovine in industrije mora žalibog izgubljati mnogo dragocene časa z borbo z društvom oblikujočih umetnikov, komu se bodo oddala dela za naš paviljon v Filadelfiji.

Naše eksportne velindustrije, pa tudi srednja podjetja in celo male obrti, ki imajo že danes v Ameriki odjemalce, pa tudi oni, ki jih še nimajo, lahko pridobijo s to razstavo novih naročil in odjemalcev ter kapitalno močna tržišča, ker bo filadelfijska razstava omogočila seznaniti ne

Za obstoj in razvoj Slovenije.

V sedmem letu ujedinjenja je ostala Slovenija še vedno brez železniške zveze z morjem, katero nujno rabimo, ako hočemo, da bo uspevalo naše gospodarstvo, ki se mora brez te prometne ceste zadušiti.

O nujni potrebi te železniške zveze so si bili vsi činitelji v Sloveniji edini, v početku celo v tem, da more temu namenu zadostiti edinole takozvana Klodiš-Hrovat-Kavčičeva proga. To je uvidela celo naša državna železniška uprava, ki je to progo sprejela med ono železniško omrežje, ki se mora v najkrajšem času v interesu javnega blagostanja in v prospeh narodnega gospodarstva zgraditi. Kot nujna posledica tega povsem pravilnega naziranja in upoštevanja državnih interesov je sledila celo uzakonitev te proge.

Zahteva po zgradbi te proge, ki je ob enem javna zahteva cele Slovenije — če se peha kočevski odbor za Musilovo progo, je to le krajševna želja, ki upošteva samo koristi posameznikov in zanemara pri tem splošni interes ne glede na tehnične in terenske ne-

dostatke tega projekta — stopa znova pred javnost, ker naš promet ne more v bodoče več pogrešati tega naravnega in za svoj razvoj tako potrebnega izhoda na morje.

Zato sklicujem v imenu novomeške mestne občine na dan 10. januarja 1926 ob 10. uri dopoldne v dvorani Narodnega doma v Novem mestu javno zborovanje in vabim vse prizadete faktorje, zlasti gg. poslance vseh političnih strank in vse občinske zastope, da se udeležijo javne razprave, na kateri bodo poročali v prvi vrsti strokovnjaki.

Smatral sem za dolžnost novomeške mestne občine, ki je v prvi vrsti na izvedbi tega železniškega programa prizadeta, da nadaljuje započeto delo; istotako smatram za državljansko in posebno slovensko dolžnost, da pomagajo pri tem vsi naši merodajni činitelji, ker je zgradba te proge javna zadeva cele Slovenije in tudi državne obrambe.

Novo mesto, dne 30. decembra 1925.

Dr. Josip Režek, l. r., župan novomeški.

samo naše izseljeniške kroge, marveč celo ameriško javnost z našimi proizvodi in gospodarskimi razmerami. Stvar bodoče naše trgovske pogodbe z Združenimi državami pa bo, da se omili uvozna carina na predmete, kjer nam danes še otežuje dostop na ameriška tržišča.

Minister trgovine in industrije g. dr. Krajač je v tork na potu skozi Ljubljano v pogovoru z zborničnima tajnikoma g. dr. F. Windischerjem in g. Mohoričem med drugim zlasti izrazil željo, da bi se Slovenija udeležila razstave v Filadelfiji v čim večjem številu.

Gospodarski položaj Poljske.

Slišijo se glasovi o gospodarskem in političnem zblizanju Poljske in Češkoslovaške; temu naj bi sledilo zblizanje Jugoslavije in Bolgarije ter stvoritev velike Jugoslavije. Zato je za nas dobro, če poljske razmere poznamo. Navadno jih slikajo kot zelo žalostne. Tu podamo izjavo uglednega poljskega finančnika Jana Zytkiewicza.

Prvo vprašanje: »Kakšne so državno-financijske razmere Poljske v zadnjem času?«

Odgovor: »Sedanje ministrstvo je začelo svoje delovanje v eni najtežjih ur. Odkrito in pošteno moram povedati, da padec našega cekina nikakor ne odgovarja faktičnemu položaju Poljske, temveč so motivi čisto drugi. Letina 1924 je bila slaba, letošnja trgovska bilanca je pasivna, z Nemčijo carinska vojska, vse to je slabo vplivalo; a je tudi večnoma že premagano ali pa bo v najkrajšem času. Pričeto pa kot vzrok zraven še notranje-politične razmere, ki bi sicer ne smele biti merodajne. Popolnoma napačna devizna politika emisijske banke je povzročila kolebanje poljske valute v zadnjem času. Veliko prepozno je mislila Poljska banka na protidredbe proti napadom; upamo, da bo novi finančni minister v najkrajšem času dokazal, da je kolebanje poljske valute v taki izmeri, kakor se je vršilo v zadnjih časih, čisto neopravičeno.«

Drugo vprašanje: »Kakšen je položaj poljskih bank?«

Odgovor: »Na to vprašanje je odgovor lahek: ravno padec valute je spravil banke v težak položaj. Sedanji finančni minister Zdziewski je že započel akcijo za pomoč bankam zakonito utrdil in začel s hitro pomočjo, brez običajnega birokratičnega in zamudnega pota po instancah. Javnost se je pomirila, banke so svoje obveznosti napram inozemstvu poravnale. Vsi merodajni krogi so prepričani, da ne bo ostalo samo pri dosedanjih uspehih, temveč da bodo postale vse banke, ki jim je bilo pomagano, važen go-

spodarski faktor. Že sedaj lahko rečemo, da postajajo banke potom energične notranje reorganizacije od dne do dne bolj zdrave. Na zadnjih spekulacijah proti poljski valuti prave poljske banke niso bile nič udeležene; imamo celo vrsto velikih in dobro fundiranih bank, ki so tako doma kakor v inozemstvu na dobrem glasu in uživajo splošno zaupanje.«

Tretje vprašanje: »Kaj mislite o bodočnosti poljske industrije?«

Odgovor: »Poljska industrija je imela v preteklem polletju na mednarodnih trgih zelo težke boje; plače so bile visoke, delovne možnosti niso bile v polni meri izrabljene, krediti doma in na tujem so bili veliko predragi. V zadnjem času je pa poljska industrija z naročili od doma popolnoma zaposlena in ima tudi iz inozemstva naročila za surovine. Kot primer navajam, da je vsled carinske vojske z Nemčijo odpadel mesečni izvoz 50.000 ton premoga v Nemčijo, dočim sedaj po vodni poti čez Gdansk veliko več eksportiramo, in sicer v razne države na severu in zahodu Evrope. Tako kakor pri premogu je tudi pri drugih industrijah surovin. Letošnja žetev je nad pričakovanje dobro izpadla, z eksportom smo se le dobro začeli. Povečani eksport bo k aktivnosti trgovske bilance seveda zelo pripomogel. Poleg vseh teh ugodnih znakov, ki morajo samoobsebi industriji pomagati, omenim tudi namen vlade, da bo industrijo podprla s cenovnimi krediti, seveda po natančnih poizvedbah o položaju podjetij. Na ta način bo odpravljen nedostatek, ki industriji zelo škoduje. Sicer pa upam na boljše bodočnost nove naše države tudi že zato, ker ima ljudi, ki jo ljubijo in, kar je najvažnejše, ki so v ljubezni do domovine pripravljeni tudi na velike žrtve.«

Gozd anten in stolpov.

Königsrusterhausen je majhen kraj blizu Berlina. Tam je sedaj brez dvoma ena najzanimivejših radioštacij na vsej zemlji. Hkrati lahko oddaja dvajset pošilk, za kar je potreben seveda dobro premišljen stroj anten. Poleg majhnega oddajavca s 500 Watt vidiš velike z 20 do 50 Kilowatt. V ta gozd anten so postavili sedaj nov radio-stolp, ki zaostaja za Eiffelovim v Parizu samo za 16 metrov in je torej druga najvišja stavba na svetu. Novi, popolnoma prosto stoječi stolp ima spodaj obliko trikotnika, noge so kot vrata razkoračene in stojijo druga od druge 60 metrov. Navzgor se stolp polagoma zožuje in nosi v prestankih 20 metrov vmesne odre. V sredi stolpa je cev, v cevi dvigalo za dve osebi, okoli cevi pa vrteče se stopnice. Noge stolpov počivajo na izolacijskih podstavkih iz porcelana, vsak podstavek

je preračunjen za pritisk 400 ton. — Okoli glavnega stolpa, ki tehta 700 ton, (Eiffelov stolp 7000 ton, je seveda čisto drugačen in za druge namene zgrajen), stoji šest 210 metrov visokih jamborov, kojih antene so pritrjene na glavnem stolpu v višini 230 metrov. V tej višini ima stolp ploščo ali pločnik in na njem so zunaj železni krogi za obešenje anten. Na vrh, 284 metrov, pride še dolg drog za zastavo, tako da je dosežena skoraj višina Eiffelovega stolpa. Stolp bo služil najraznovrstnejšim namenom.

Kakor smo že poročali, bodo zgradili v Srednji Nemčiji drug tak stolp, ki bo pa več kot še enkrat višji; meril bo namreč 600 metrov.

Iz naših organizacij.

Gremij trgovcev v Ljubljani pozivlja članstvo, da se v čim večjem številu udeleži pogreba pokojnega predsednika Ivana Kneza, kateri se bo vršil jutri v petek, dne 8. januarja, točno ob 3. uri popoldne iz glavnega koledvora na pokopališče. — Predsednik.

Trgovina.

Promet s kisovo kislino. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani opozarja interese na odločbo ministrstva za narodno zdravje, objavljeno v Službenih Novinah z dne 23. dec. 1925, št. 293 (Ur. l. 30. dec. 1925, št. 391/116), ki se nanaša na ureditev prometa s kisovo kislino. Pred kratkim izdani novi predpisi, ki bi imeli stopiti v veljavo s 1. januarjem t. l. se razveljavljajo. Dokler ne izide nova naredba, ostanejo v veljavi predpisi, ki so preje veljali v poedinih pokrajinah države. V področju Slovenije velja zopet naredba bivšega avstrijskega ministrstva notranjih del in trgovine z dne 26. marca 1920, št. 66 drž. zak. Po tej naredbi je prodaja kisove kisline v koncentraciji pod 20 odstotkov brez nadaljnega prepuščenja prostemu prometu. Glede prometa s kisovo kislino v močnejši koncentraciji pa so predpisane posebne varnostne odredbe. Ta se sme prodajati na drobno samo zanesljivim odaslim osebam, v dobro zaprtih steklenicah, ki nosijo napis »koncentrirana kisova kislina« ali »kisova esenca«, ter lahko vidno svarilo, da se tekočina v nerazredčenem stanju ne sme uživati. Pri razpošiljanju je treba tako kislino shraniti v dobro zaprtih posodah tako, da se ni bati, da bi vsebina iztekla. Posoda se mora opremiti z napisom, iz katerega je razvidno, da vsebuje pošiljka kisovo kislino.

Zavojna oblika za predmete, ki se uvažajo v Argentini. Po naredbi argentinske vlade je pri uvozu v Argentino paziti na naslednji način zavijanja: 1. Posode z likerji ali oljem morajo nositi etiketo, na kateri je označena neto

in bruto teža v gramih in ime uvoznika. 2. Posode s konzerviranimi ribami, mesom, sadjem in zelenjem morajo nositi prilepljeno ali vtisnjeno etiketo, na kateri je označeno: ali je konzerva na čistem olivnem olju ali na vodi; neto in bruto teža; dan, ko je bila posoda napolnjena in ime uvoznika. 3. Veliki ometi, kakor zaboji itd., morajo imeti natisnjene napise z označbo države, iz katere prihaja blago, marke naslovnika in vsebine.

Izvoz sliv iz Brčkega. Iz Brčkega se je v času od 7. do 20. novembra p. l. izvozilo celokupno 2980.65 met. stotov sliv. Izvozilo se je na trge v naši državi 293.85, v Češkoslovaško 109.08, v Francijo 137.70, v Avstrijo 154, v Nemčijo 299.50, v Poljsko 111.50, v Italijo 1875.02.

Sprememba uvoznih in izvoznih predpisov v Rumuniji. Ministrstvo trgovine in industrije je sporočilo naši zbornici za trgovino, obrt in industrijo, da je rumunsko ministrstvo trgovine in industrije določilo: 1. da se voda za lase neparfimirana, tedaj tudi voda za lase imenovana »Rojal Windsor« more uvažati v Rumunijo brez posebnega odobrenja, toda da je pri uvozu vendar plačati redno carino; 2. za izvoz starega bakra in svinca se določa izvozna carina na 40 lejev od 1 kg. Izvoz se bo dovolilo samo na podlagi posebnega odobrenja ministrstva financ.

Industrija.

Mednarodna razstava kože in obutvi se vrši v Milanu od 22. do 29. t. m. Sedež razstavne uprave je v Milanu, via Principe Umberto 19.

Sovjetskoruska koncesijska politika. Moskovska »Izvestija« poročajo o načelih ruske koncesijske politike. Gre za cilj, da pospeši razvoj produkcijskih sil Rusije s pomočjo inozemskega kapitala. Zato je umljivo, da daje Rusija v prvi vrsti in s posebno ustrežljivostjo koncesije na onih gospodarskih poljih, ki jih sama, brez pomoči tujega kapitala, ne zmore. Zraven sklepa Rusija tudi takozvane »pogodbe v svrhu tehniške pomoči«; te pogodbe nudijo ruskim inženjerjem in kvalificiranim delavcem možnost, da stopijo v svrhu izobrazbe v obrate kontrahentov; na podlagi teh pogodb smejo uporabljati Rusi patente in tehniško izopolnjenje kontrahentov tudi v ruskih obratih, seveda proti primerni odškodnini. V zadnjem času so se izvršile v ruski koncesijski politiki nekatere spremembe. Rusija je v splošnem dosegla predvojni položaj in zato lahko monopol svojih industrij malo zrahlja in pripravi tudi tujo konkurenco. Seveda se mora izvršiti to po načrtu in s skrajno opreznostjo. — Glede koncesijskih pogodb ostane v veljavi načelo, da ostane od koncesionarja investirani kapital njegova lastnina, nasprotno je pa koncesijski objekt last države. Za izrabljanje tega objekta plača koncesionar državi gotovo najemnino in mora odšteti državi

LISTEK.

Pravila naših delniških družb.

Univ. prof. dr. Milan Škerlj.
(Nadaljevanje.)

Še nekaj: napačna bi bila ali vsaj napačno bi se lahko tolmačila določba, da funkcijska doba prestane recimo po treh letih ali po treh poslovnih letih. Deln. regulativ (§ 34., odst. 7.) zahteva naravnost, do mora statut določati, da funkcijska doba prestane s skupščino, v kateri se sklepa o zadnji letni bilanci, pri koje sestavi so člani upravnega sveta še morali sodelovati. Recimo, da je funkcijska doba triletna. A. je bil izvoljen na skupščini dne 26. februarja 1922 in je takoj nastopil svojo funkcijo; poslovno leto je koledarsko, torej mora sodelovati pri letnih bilancah za leta 1922, 1923, 1924; recimo, da je bila bilanca za l. 1924 sestavljena že 15. februarja 1925, vsled ovir pa se vrši skupščina o tem bilančnem predlogu šele 1. junija 1925 in ta skupščina se vsled česar koli preloži na 30. junij, ne da bi se bila bilanca prej odobrila. Funkcijska doba se tu podaljša do 30. junija, če se bilanca odobri šele ta dan; trajala je torej 3 leta, 4 mesece in 4 dni. Ako bi se v prihodnjem trienju bilanca za l. 1927 odobrila že na skupščini 15. februarja, bi funkcijska doba A-jevega naslednika trajala samo 2 leti,

7 mesecev in 15 dni, čeprav bi bil izvoljen na tri leta. Ta določba regulativa je povsem smotrena, ker se volitve navadno vrše na tisti skupščini, ki odloča o bilanci. V izrednem primeru, da bi se odobrila bilanca, ne da bi se izvršile volitve, bi funkcijska doba sicer pretekla, pomagati pa se bo dalo, če tako pade število upravnih svetnikov pod statutarni minimum, z obvezno kooperacijo.

Že v naprej izvoljenih namestnikov upravnih svetnikov, ki bi svojo funkcijo nastopili, če odpade ali je dalj časa zaradi kateri izmed upravnih svetnikov, naši statuti ne poznajo — gl. doli št. 8. g. — pač ne, ker dopuščajo kooperacijo. Stvar bi de lege ferenda morda bila premisleka vredna.

4. Funkcije načelstva (upravnega sveta).

Načelstvo je po zakonu organ, ki družbo kot netelezen pravni subjekt zastopa pred sodiščem in izven sodišča (čl. 227. trg. zak.), pravni posli, ki jih načelstvo sklene v imenu družbe, vežejo družbo, njene so pravice, pridobljene s takimi pravnimi posli, njo zadevajo obveze, prevzete z njimi. Vse eno je, ali se je posel sklenil naravnost v imenu družbe, ali se samo vidi iz prilik, da se je po volji pogodnikov sklenil za družbo (čl. 230. trg. zak.). — Načelstvo je dolžno napram družbi držati se omejitev, ki jih ustanavljajo statut ali sklepi skupščine glede obsega oblasti zastopati družbo.

Napram tretjim osebam pa take omejitve nimajo nikakega pravnega učinka, bodisi da se tičejo pravice zastopanja glede posameznih poslov ali poedinih vrst poslov, ali da naj velja pravica zastopanja samo ob določenih prilikah, ob izvestnem času, na izvestnem kraju ali da se za posamezne posle zahteva »pridružitve skupščine upravnega sveta, nadzorstvenega sveta ali kakega drugega organa delničarjev« (čl. 231. trg. zak.). Nadalje določa zakon, da načelstvo sklene skupščino, v kolikor niso v to po statutu pozvane tudi druge osebe (čl. 236. trg. zak., torej na vsak način tudi načelstvo), dalje, da mora načelstvo skrbeti za to, da se vodijo potrebne knjige in da mora načelstvo predložiti redno letno bilanco (čl. 239. trg. zak.). Slednjič določa zakon, da člani načelstva iz pravnih poslov, ki so jih v imenu družbe sklenili, osebno niso zavezani tretjim osebam (čl. 241. trg. zak.).

Ugotavljam, da so statuti za ta del vobče v redu, vendar pa sem smatral za svojo dolžnost, da te zakonite določbe posebej naglasim. Naš zakon ni popoln, on povdarja pred vsem zastopstvo, oblast načelstva, da kot zakoniti zastopnik ravna za družbo v njenih stikih z zunanjim svetom; to stran funkcije načelstva ureja dokaj izerpno — vsega niti nisem navedel, nego le načela. Notranjega življenja in poslovanja v družbi pa skoro ne ureja; samo o sklicenju skupščine, o knji-

gah, o bilanci govori, ne pa, kdo recimo namešča in odstavlja osebo, kdo vodi tehniško stran podjetja, tovarno, skladišča itd. In vendar je jasno, da je zunanje poslovanje, zastopanje družbe, če že ne samo odsev notranjega, pa vendar s tem v neločljivi zvezi. Po našem zakonu bi ne bilo izključeno, da notranje poslovanje vodijo povsem drugi organi nego oni, ki družbo zastopajo, izvzemši onih par točk notranjega posloводства, ki jih zakon izrecno nalaga načelstvu. Seveda se ni ravno bati, da bi statut res strogo izvedel tako delitev po notranjih in zunanjih funkcijah. Tega ne pripušča praktično življenje, saj skoro ni mogoče, da bi družbo uspešno zastopalo v njenih pravnih poslih, recimo v nabavljanju surovin in strojev in v razpečevanju blaga, načelstvo, ki po statutu ne bi imelo nobenega ali nezadostnega vpliva na tehnično ureditev podjetja, na fabrikacijo itd. Vendar pa so se gotovo nekaj kazala stremjenja k taki delitvi funkcij, sicer bi delniški regulativ ne bil imel poudara za sledeče stavke (§ 34., odst. 3. in 4.): »Pri postavitvi načelstva se treba kolikor mogoče ozirati na osebe, ki se po poklicu bavijo z neposrednim vodstvom obratovanja družbinega podjetja. Na vsak način pa treba v statutu načelstvu dati tak vpliv na notranje poslovanje, da je v skladu z njegovo zakonito oblastjo družbo zastopati na ven. Zlasti mora statut dati načelstvu odloča-

ludi določeni del čistega dobička. Navadno določijo v koncesijski pogodbi minimalen produkcijski program, ki ga mora koncesionar doseči, nato investicijski načrt itd. Če se ti pogoji ne izvršijo, postane pogodba neveljavna, in koncesionar mora plačati državi gotovo kazen. Vrhutega morajo koncesionarji uvaževati ruske zakone, zlasti zakone o zaščiti delavcev, če ni v koncesijski pogodbi omenjena kakšna izrečna izjema. Če pride med državo in koncesionarjem do nesoglasja, sodi o spornem slučaju arbitražno sodišče; predsednika sodišča imenuje dotični sovjetski urad ali pa kakšen sovjetskoruski znanstveni zavod. Do 1. septembra 1925 je bilo podpisanih 105 koncesijskih pogodb. Če hoče stari koncesionar svojo prejšnjo koncesijo obdržati, je neobhodni pogoj ta, da se nekdanji lastniki starih zahtevam popolnoma odrečejo. Od starih koncesionarjev jih je dobilo nove koncesije 12, trije pa delno. Koncesionarji so iz vseh dežel, Nemci, Čehi, Angleži itd.

Denarstvo.

Ponarejene ameriške novčance. Ameriško poslanstvo v Beogradu je sporočilo našemu ministrstvu inostranih del, da je ministrstvo financ Zedinjenih ameriških držav konstatiralo, da se nahaja v prometu nova serija ameriških novčanic, imenovanih »Certificat d'ore« od 20 dolarjev iz leta 1922. s kontrolno besedo »C«, številom kličaja 656, ki se nahaja na prednji strani imenovane novčanice. Razen tega se nahaja na tej novčanici tudi podpis D. X. Spielmana, registratorja blagajne Frank Vitea, blagajnika zedinjenih ameriških držav, kakor tudi slika predsednika Washingtona. Po mnenju ameriškega ministrstva financ so falsifikati te serije izdelani potom litografskega kličaja, ki je natisnjen na papir pravih novčanic, ki se pripravljajo s predhodnim pranjem (beljenjem). Na prednji strani falsifikatov je nekaj madežev, mnogo majhnih finih črtic od gravure zlasti pod portretom. Samo ako se gleda novčanice te serije z veliko pozornostjo, je mogoče upoznati falsifikat.

Červonci na Dunaju. Katzenellenbaum, ravnatelj Ruske državne banke, je tik pred Božičem prišel nazaj na Dunaj in se je posvetoval z vodstvom Avstrijske narodne banke o vpeljavi notacije červonca na Dunaju. Avstrijska narodna banka je v principu pristala na to, da se notirata červonec in kabel Moskva, s pogojem, da se glede notacije varuje neka gotova stalnost. Sedaj se je začela pismeno pogajati z Rusko državno banko, da zavaruje tekočo notacijo ruskih plačilnih sredstev, če se bo enkrat začelo; kajti enkrat notirati in enkrat ne, to ni nič. Brž ko bo prišel iz Moskve dovoljen odgovor, se bo začelo.

Promet.

Ukinitev vizuma za promet med Švico in Avstrijo. Na temelju rešenja švi-

carske vlade je izza 1. januarja 1926 ukinjen vizum med Avstrijo in Švico. Državljeni teh dveh držav smejo prekoračiti avstrijsko-švicarsko mejo brez vizuma samo na podlagi rednega potnega lista. Izvzeti so samo oni, ki potujejo v Švico v svrhu zaposlitve, za katere izdaja v vsakem konkretnem primeru dovoljenje Eidg. Fremdenpolizei v Bernu.

RAZNO.

Odlikovanje. Nj. Vel. kralj je na predlog g. ministra trgovine in industrije dr. Ivana Krajača odlikoval g. dr. A. Cuvaja, generalnega tajnika trgovske in obrtniške zbornice v Zagrebu, z redom Belega orla. Čestitamo!

Minister trgovine in industrije na potu skozi Ljubljano. Z današnjim brzovlakom je došel na svojem službenem potovanju v inozemstvo v Ljubljano minister trgovine in industrije dr. Ivan Krajač. Na kolodvoru so ga pozdravili veliki župan dr. V. Baltič in ravnatelj državnih železnic dr. J. Borko. Za Zbornico za trgovino, obrt in industrijo sta pozdravila ministra tajnika dr. Fran Windischer in J. Mohorič, ki sta imela priložnost v tričetrturnem razgovoru iznesti ministru vse želje naših gospodarskih krogov. Razgovor se je vršil posebno o predlogu zakona o Državni obrtni banki in ustanovitvi njenih podružnic v Sloveniji, dalje o podporah za naše strokovno-nadaljevalno šolstvo ter o omogočitvi absolventom Trgovske akademije v Ljubljani, da nadaljujejo svoje študije na visoki šoli za trgovino in obrt v Zagrebu, nadalje o trgovskih pogodbah z Anglijo in Francijo, kjer so se pogajanja že pričela ter o smernicah glede pogodbe s Češkoslovaško in o definitivni redakciji carinske tarife. — **Minister se je informiral posebno glede interesa slovenskih gospodarskih krogov za razstavo v Filadelfiji in izrazil željo, da naj bi bila udeležba iz Slovenije na tej razstavi čim številnejša.**

Konzul republike Čili v Beogradu. Naša vlada je podelila eksekvatur g. Zuan Laren Alkaldu, generalnemu konzulu čilske republike v Beogradu. Ker je g. Zuan Laren Alkaldu obenem tudi odpravnik poslov poslaništva čilske republike v Bukarešti, bo izvrševal svoje konzularne funkcije iz Bukarešte.

Ureditev našega paviljona na razstavi v Filadelfiji. Minister za trgovino in industrijo dr. Krajač je podpisal rešitev o zgraditvi in ureditvi našega paviljona na veliki mednarodni razstavi v Filadelfiji. S tem je torej vprašanje paviljona rešeno izven ministrskega sveta. Projekt za interijer centralne dvorane je poverjen arhitektu Brašovanu, projekt in načrt za vse ostale prostore v reprezentančnem paviljonu pa prof. Tomislavu Krizmanu. V kolikor možno, se bo pri gradbi upo-

rabil material našega paviljona na pariški razstavi. Trgovinsko ministrstvo je nadalje pozvalo vse upodablajoče umetnike, da do 20. t. m. predložijo načrte za preproge po narodnih motivih, načrte za razne servise, za moderne vezenine, za srebrne in zlate nakite, ter končno za usnjeno vezavo knjig.

Švicarsko poslanstvo v Beogradu. Švicarski konzulat v Zagrebu je naznanil zbornici za trgovino, obrt in industrijo, da je švicarska vlada preustrojila dose-danji honorarni generalni konzulat švicarske republike v Beogradu v švicarsko poslanstvo in je dne 21. p. m. izredni poslanik in opolnomočeni minister švicarske republike g. Ferdinand v. Salis predal Nj. Vel. kralju Aleksandru I. akreditivno pismo. Izza tega dne ima tedaj švicarska konfederacija v Jugoslaviji svoje poslanstvo. Posle bo vodil do nadaljnjega kot odpravnik poslov ad interim g. legacijski tajnik Karl v. Jenner.

Predavanje o dekorativni razstavi v Parizu. Zveza kulturnih društev priredi v Ljubljani v Kinu Matica pet zaporednih nedelj od 10.30 do 11.30 dopoldne z začetkom dne 10. januarja t. l. Predaval bo arh. prof. Rado Kregar. Vsebina vseh predavanj obsega opis dekorativne razstave v Parizu, njeno zgodovino in organizacijo, nadaljnji razvoj moderne arhitekture in na podlagi reprezentativnih paviljonov ter razstavljenih projektov in fotografij. Eno predavanje celega cikla poda sliko jugoslovanske udeležbe na tej razstavi ter zgodovinski razvoj slovenske dekorativne umetnosti. Eno predavanje tvori pregled in razlago moderne scenarije svetovnih gledališč, drugo zopet interjer, opremo posameznih paviljonov na razstavi udeleženi narodov. Vsa predavanja so poljudnega značaja ter je vsako zase zaključeno in razumljivo vsakemu, ki se interesira za umetnost. Gospod predavatelj je bil osebno v Parizu v svrhu študija razstave ter svetovne dekorativne umetnosti. Vsa predavanja bodo pojasnjevala številne skiptične slike, napravljene na podlagi fotografij in slik.

Absolventom kmetijskih šol. Absolventi kmetijskih šol tvorijo pri nas lep štab pionirjev kmetijskega napredka po deželi. Mnogod od njih je v javnih ali privatnih službah, drugi so ugledni kmetijski gospodarji itd. Žal, da med njimi ni prave zveze in mnogo jih je, ki so se videli zadnjikrat, ko so si segli s tovariši za slovo v roke takrat, ko so zapuščali zavod, kjer so žrpali kmetijske nauke za praktično življenje. Edino vez je doslej tvorilo med njimi društvo absolventov kmetijskih šol, to pa je le životarilo in je končno zaspalo. Vez med posameznimi kmetijskimi strokovnjaki in našimi kmetijskimi šolami in zavodi je potrebna in koristna in zato se mora ustvariti in mora ostati. Kmetijska veda silno napreduje. Posamezni v praksi stoječi kmetijski strokovnjak njen napredek ne more vselej tako zasledovati, kakor pa kmetijski strokovnjak v javnih službah, zlasti pa na kmetijskih šolah. Zato je potrebno, da se večkrat sestanemo ter razgovorimo o važnih strokovnih zadevah. Koliko lepih in spodbudljivih stvari se lahko vidi na naših kmetijskih šolah in vzornih posestvih, državnih in privatnih, zato je potrebno prirejati sestanke, skupne strokovne izlete, zborovanja itd. Pa tudi stanovske zadeve zahtevajo medsebojnih stikov in skupnega dela. Nujno je torej potrebno, da se vsi z vneto oklenemo naše edine stanovske organizacije, to je društva kmetijskih strokovnjakov za Slovenijo v Ljubljani. — Kmetije strokovnjaki, bodisi da stojite v javnih ali privatnih službah ali pa da ste samostojni gospodarji, pristopite vsi kot člani in se udeležujte pridno zborovanj, sej, sestankov in izletov tega društva. Društvo je razdeljeno na sekcije Ljubljana, Maribor in Novo mesto. Okoli teh center se moramo zbirati. Novomeška sekcija tega društva je sklenila, da priredi na praznik dne 25. marca ob 10. uri dopoldne v kmetijski šoli na Grmu sestanek kmetijskih strokovnjakov. — Prijave za pristop k društvu in za udeležitev na tem sestanku sprejema do 1. marca t. l. predsednik novomeške sekcije B. Skalicky. Priglasite se vsi, ki vam je za dobro skupno stanovsko stvar. Natančni spored sestanka se naznani po 1. marcu.

Pomladanski sejm v Breslavi. V Breslavi se vrši letošnji pomladanski sejm od 7. do 9. marca t. l. Udeležba je dovoljena tudi inozemskim tvežkam in je za-

to sejm za navezanje stikov z Nemčijo in vzhodnimi deželami priporočljiv. — Podrobnejše podatke daje ravnateljstvo velesejma (Breslau I., Elisabethstrasse 6). Prospekt sejma je interesentom na vpogled v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Praški spomladanski mednarodni semenj. Spomladanski mednarodni semenj v Pragi se vrši od 21. do 28. marca 1926.

Akcijske družbe itd. na Češkoslovaškem. Leto 1925. je bilo glede ustanavljanja akcijskih družb še bolj revno, kakor leto 1924. Vsega skupaj so ustanovili 40 novih družb s skupno delniško glavnico 220 milijonov Kč; od teh je 10 premogovnih družb z glavnico 135 milijonov Kč, ki so bile doslej družbe z omejeno zavezo, pa so sprejele po novih davčnopравnih olajšavah obliko akcijskih družb. V prvih petih letih po osnovanju nove države je bilo ustanovljenih 464 akcijskih družb s tremi milijardami glavnice. Nato je pa vsled pomanjkanja denarja in slabega položaja na efektivnem trgu nastopila popolna tišina. V letih 1921 do 1924 je 237 akcijskih družb sklenilo zvišanje glavnice v skupnem znesku 1872 milijonov Kč. — Češkoslovaške državne železnice so bile lani zelo aktivne. »Tribuna« ceni aktivnost na 210 milijonov Kč, leta 1924. je znašala 100 milijonov. Povišek gre na rovaš zvišane delavnosti osebja, na rovaš racionalnega varčevanja in pa dobre letošnje kampanje. — Skupni dobiček 178 akcijskih družb, ki so leta 1924. izplačale dividendo, ceni »Prager Tagblatt« na 53 milijonov Kč pri kapitalu 392 milijonov Kč. 43 družb je imelo tako majhen dobiček, da niso izplačale nobene dividende.

Drobiž. Deželna zveza ogrskih trgovcev z usnjem bo priredila to sponlad v Budimpešti mednarodni kongres usnjarjev. Predmetne interesne skupine nasledstvenih držav so svojo udeležbo že prijavile. Kongres se bo vršil ob priliki budimpeškega pomladanskega sejma in bodo v okviru sejma priredili tudi posebno razstavo usnjarske industrije. — Od 11.—13. januarja se vrši v Newyorku kongres, ki bo razpravljajal o avtomobilnem prometu. S kongresom bo združena avtomobilna razstava, na kateri bodo razstavljeni avtomobili 30 tovarni in nadomestni deli iz 300 drugih ameriških tovarni. — Zunanja trgovina Zedinjenih držav se je v oktobru spet dvignila. Eksport je bil vreden 492 milijonov dolarjev, import pa 375 milijonov; številke za prejšnji mesec so bile 422 in 349 milijonov, a za lanski oktober pa 527 in 310 milijonov dolarjev. Zlata so izvozili za 28.439.000 dolarjev, v septembru samo za 6.784.000, v lanskem oktobru pa za 4.125.000 dolarjev. Odnosne številke za eksport srebra so 8.783.000, 7.487.000 in 9.465.000. Importirali so pa zlata za 50 milijonov 741.000 dolarjev, kolikor že dolgo ne; številki za september in lanski oktober sta 4.008.000 in 19.702.000. Odnosne številke za import srebra so 5.602.000, 4.501.000 in 5.829.000. — Nemci bodo ustanovili posebno avtomobilno banko; soudeležena bo tudi velika »Deutsche Bank« v Berlinu. — Ameriški Pennsylvania - petrolej se je podražil za 25 centov in stane sedaj dol. 3.58 za sod. — Rusi in Japonci so podpisali dogovor glede petroleja na Sahalinu, kjer odstopa Rusija Japonski znatne koncesije. — Na Poljskem so napravili sindikat železnih plavžev, ki so mu pristopili vsi plavži; ceno za tono so dvignili od 222 na 250 zlatov. — V Londonu se bodo v najkrajšem času obnovila pogajanja za osnovo mednarodnega sindikata za travnice. — V Severni in Južni Ameriki je znašala v novembru produkcija bakra 226 milj. 900.000 funtov, domača poraba 156 milj. 500.000, eksport 71.400.000, drugo je pa ostalo za zalogo. — Na Ogrskem bodo na prostoru 800 katastrálnih oral napravili vzorno kmetijo za zboljšanje semen, da bo moglo kmetijstvo biti opremljeno z boljimi semeni kot doslej. Proračun poljedelskega ministrstva ima namenjenih 26 milijonov zlatih kron za investicije. Kot eno najvažnejših nalog v prihodnjem letu označa minister dvig poljedelskega pouka. V ta namen bodo ustanovili štiri poljedelske visoke šole. — Nemška državna banka je imela v poslovnem letu večje dobičke kot leto prej. Ne bodo pa izplačali večje dividende kot 10%, temveč bodo znižani dobiček pripisali rezervam; vodstvo hoče držati dividendo stalno na višini 10 odstotkov.

nje in ukrepanje v vseh stvareh, ki niso po zakonu ali statutu pridržane sklepanju skupščine ali po posebnih določbah statuta odkazane drugim družbinim organom. Troje sledi iz teh določb: one podpirajo moje gori v drugi zvezi naglašeno stališče, da naj se za člane načelstva postavljajo veščaki, ki z najo voditi družbino podjetje, da, še več, osebe, ki se po poklicu bavijo z vodstvom takih podjetij. To se, praktično povedano, pravi, da naj se v načelstvo volijo ali postavljajo oni možje, ki faktično vodijo podjetje, torej redno takozvani ravnatelji. Drugo je: načelstvo, ki družbo po zakonu zastopa na ven, mora po regulativu imeti vstrezajoč delokrog v poslovanju. To pomeni za prakso, na daj bo vodstvo družbe na ven in na notri enotno. Tretje je: načelstvo je oni organ družbe, kateremu pripadajo dvomljive, nedoločene kompetence; vse kar ni naravnost odkazano drugim organom, spada v delokrog načelstva. Še to naj omenim: Zakon ne ustanavlja naziva »načelstvo« kot zakonito ime organa, ki mu gre zastopstvo, oni organ je načelstvo, ki ima zakonite funkcije načelstva, najsi se tudi imenuje drugače. Delniški regulativ (§ 34. odst. 1.) pa zahteva, da se organ, ki ima zakonite funkcije načelstva, tudi res imenuje načelstvo, česar se naši statuti ne drže vedno, dasi trgovski zakonik (čl. 231.) vsaj posredno loči načelstvo od upravnega sveta in zahteva kot neobhod-

no potreben organ le načelstvo, ne pa upravnega sveta. — S svojim gori razvitim predlogom za organizacijo delniških družb sem torej povsem na temelju, danem po veljavnem pravu: načelstvo obligatno, sestavljeno iz strokovnjakov, z zakonitimi in po regulativu predpisanimi funkcijami upravni svet pa samo fakultativen in v naših malih razmerah redno nepotreben.

(Dalje sledi.)

„ADRIA“
pravek za pecivo
in vanilin sladko
priznано najboljši!
Odklanjajte slične a manj
vredne izdelke!

**Ako piješ „Buddha“ čaj,
vživaš že na zemlji raj!**

»Nauticus«. Po dvehletnem prestanku je izšel letnik »Nauticus«-a, pregled morarstva in svetovnega gospodarstva. »Nauticus« je bil zmeraj dober gospodarski in politični barometer Nemčije. Novi zvezek je izšel v zalogi Mittler u. Sohn v Berlinu, izdal ga je kapitan Scheibe, uvodnik je napisal admiral Scherr. O novi sliki sveta nas pregledno pouči članek profesorja Spahna, objektivno pisan. Drugi članki gospodarskopolitičnega dela so: Svetovna trgovina in trgovska politika; Nemška gospodarska politika v okviru nove reparacijske ureditve; Gospodarska politika in politika moči; Opirališča nemškega gospodarstva v Prekomorju; Pacifik in Zapadni svet. Naslednji odstavki so preveč nacionalistični, militaristični in imperialistični. Zelo zanimivi in študiranja vredni so pa seveda odstavki o pomorski in notranjezemski plovbi ter o aviatiki. Začnejo se z globoko zamišljenim spisom nekdanjega državnega kanclerja Cuno o svetovni plovbi v povojni dobi. Tam beremo na primer: »Dočim je dosegla svetovna trgovina leta 1924 šele 95% predvojne višine, je zraslo svetovno trgovsko brodogojstvo za 32% čez predvojno številko«. Ta stavek nam veliko pove; mi smo že obširno pisali o tem nenormalnem razmerju. Pa je Cuno še optimist in govori o 95%, dočim govorijo ameriške in angleške statistike o 80%. Dalje opisuje ladjegradbeni ravnatelj Ahnhudt najnovejše tipe vojnih ladij, kar bo vsakogar zanimalo; saj ne gremo natančno po tisti poti, ki jo je washingtonska razorožitvena konferenca začrtala. Ministerialni svetnik Laudahn govori o razvoju parnega in motornega ladijskega stroja. Posebno skrbno je po

običajni navadi izbran statistični del v zadnjem delu knjige. Splošno lahko rečemo, da je novi »Nauticus« neprecenljiv voditelj po zamotanih potih svetovnega gospodarstva.

TRŽNA POROČILA.

Zagrebski tedenski sejm (5. t. m.). Majhen dogon, slab poset. Cene nespremenjene, le teleta so se podražila za 1 do 1.50 Din pri 1 kg. Cene za kilogram žive teže: voli I. 10 do 10.50, II. 8 do 9, III. 7 do 7.50, bosanski I. 8.50 do 9, II. 7 do 7.50, III. 6 do 6.25, krave I. 8 do 8.75, II. 6 do 7, III. 3 do 5, bosanske II. 5 do 6, III. 3 do 4, teleta 10 do 12 (zaklana 13 do 16), svinje nepitane 14 do 15, sremške 13 do 15 (zaklane domače 13.50 do 15, sremške 15 do 16) Din. — Krma: navadna detelja 125 do 150, lucerna 150, seno I. 105 do 125, II. 75 do 87.50, otava 120, slama 75 do 80 Din za kilogram.

Dunajski goveji sejm (4. januarja). Dogon 1707 komadov; od tega iz Jugoslavije 34. Cene za 10 do 15 grošev pri kilogramu višje. Za kilogram žive teže notirajo: voli I. 1.60 do 1.90 (izjemno 1.95 do 2.20), II. 1.35 do 1.55, III. 1.10 do 1.30, bik 1.10 do 1.60 (izjemno 1.70), krave 1.05 do 1.45, slaba živina 0.60 do 1 šiling.

Baker, svinec, cink in cin.

Cene teh kovin se kljub veliki potrebi Amerike niso mogle držati, ker je poslabšanje evropskega tržnega položaja kurze neprestano tlačilo dol. Že v novembru so cene splošno padale, v decembru pa še bolj. Glede produkcije se

lahko reče, da gre svetovna tendenca navzgor in da je dosegla v oktobru doslej največjo višino. Sledeča statistika prvih treh kovin nam to pove (v tisočih ton):

	Januar	Avgust	Sept.	Oktobar
Baker	134	126	129	142
Svinec	104	102	104	114
Cink	103	101	102	107

Uporaba je pa v nasprotju s tem razvojem ponehala, tako da so se zaloge začele množiti, čeprav so v splošnem zelo majhne. Le cinka so v Ameriki toliko prodali, da ga ni več v zalozah. Zaloge bakra v Ameriki so se znižale, v Evropi so pa narastle, se je vse skupaj torej samo premestilo, iz Amerike v Evropo. Spricho stagnacije evropske kovinske kupčije je postal tudi ameriški konsum bolj oprezen. Sicer tudi ameriška industrija še zmiraj zelo veliko absorbira, a evropska kupčija se je zmanjšala.

V novembru je prodala Amerika 18.500 ton bakra, producirala ga je 113.500 ton, zaloge so se zmanjšale za 5000 ton in so znašale 67.800 ton. Cena je šla nazaj in se je približala 14 centom za angleški funt. Ameriški konsumenti so oprezní, evropsko povpraševanje je razočaralo. Angleške zaloge so koncem novembra znašale 55.000 ton.

Svinec je bil na obeh svetovnih trgih zelo slab. Koncem novembra je bila cena na Angleškem 36 funtov, sredi decembra pa 34. V Avstraliji je konec štrajka pognal zaloge ven v svet, konsum je šel nazaj, zato so cene padle. Tudi v Ameriki je kupčija slaba in so cene večkrat reducirali; kljub temu pa produkcija še zmeraj narašča.

Cink se je razmeroma še najbolj držal.

Ameriški trg je bil zelo trden in so bile cene visoko nad angleškimi, tako da je bila Anglija za kritje svoje potrebe navezana v prvi vrsti na evropski kontinent; zlasti veliko je kupila na Nemškem in Poljskem.

Cin je bil v znamenju boja največjih londonskih cinovih tvrdk, kakor že večkrat. Cene so šle v decembru dol na 280 funtov. Vidne zaloge na Angleškem so znašale koncem novembra 17.350 ton. Pravijo, da bodo šle v bodoče cene gor.

Navedemo še kratek pregled cen od januarja do srede decembra 1925, maksimum in minimum 1925 ter povprečne cene v zadnjem predvojnem petletju 1909/1913. Cene so v centih (100 centov = 1 dolar) za angleški funt à 453.6 g:

	Baker	Svinec	Cink	Cin
2./1. 1925	15.00	10.00	7.80	59.75
30./4. 1925	13.70	7.80	6.92	55.12
31./7. 1925	14.43	9.55	7.40	59.25
30./9. 1925	14.37	9.50	7.87	59.87
30./10. 1925	14.75	9.60	8.70	64.12
16./11. 1925	14.70	9.75	8.50	64.12
14./12. 1925	14.06	9.25	8.72	62.00
Maks. 1925	15.10	10.75	8.90	64.50
Min. 1925	13.15	7.65	6.75	50.00
Povpr. 1909/1913	13.94	4.40	5.73	39.30

Zanima nas zlasti razlika med maksimumom in minimumom pri svincu in potem pri cinku. Zlasti pa razmerje med letošnjimi in predvojnimi cenami: baker je danes približno tako drag kakor je bil pred vojsko, svinec je še enkrat dražji, cink približno za polovico do tretjino dražji, cin v približno istem razmerju. Ker je ameriški in angleški indeks cen v veletrgovini približno za polovico večji kot pred vojsko, sta cink in cin v primeri z drugim blagom ostala na isti višini, svinec se je podražil, baker pa pocenil.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja

PREMOG

Iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo, kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

Inozemski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvovrstni češkoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in briquete.

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

Miklošičeva cesta št. 15, II. nadstr.

Veletrgovina

kolonijalne in
špecerijske robe

Ivan Jelacčin

Ljubljana

Zaloga
sveže pražene
kave, mletih dišav
in rudninske vode

Točna
in solidna postrežba!
Zahtevajte cenik!

Maročajte, širite
„Trgovski list“.

Galanterija! ter modne blago, plenice, nogavice, sukanec, vezanine, gumbe, modne biserne in druge, palice, nahrbtnike, nože, jedilno orodje, škarje itd. se dobi najugodnejše pri

Josip Petelinc
Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika
Na veliko! ob vodi. Na malo!

KJE SE KUPI?

Le pri tvrdki
Josip Petelinc
Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.
Najboljši šivalni stroj za rodbinsko ali
prilno rabo, svetovno znanih znamk
Gräner - Adler - Phonix.
Izločam posamezne dele za stroje in ko-
lesa, igle, olje, jermena, pnevmatika.
Posk o verjenju na stroj brezplačen! —
Večletna garancija! Na veliko! Na malo!

GROM

D. Z. O. Z.

carinsko posredniški in spedijski bureau

LJUBLJANA

Kolodvorska ul. 41

Naslov brzojavkam:

Podružnice:

Telefon Interurban:

Štev. 454

MARIBOR, JESENICE, RAKEK.

Obavilja vse v to
stroko spadajoče
posle najhitreje in
pod najkvalitetnimi
pogoji.

Zastopniki družbe
spalnih voz
S. O. E.
za ekspresne
pošiljke.

TISKARNA MERKUR

Trgovsko-industrijska d. d.

Ljubljana

Simon Gregorčičeva
čeva ulica št. 13

Telefon št. 552

Račun pri pošt. ček. zav. št. 13.108

Se priporoča za
vsa v tiskarsko
stroko spadajoča
dela. Tiska vse
tiskovine za trgo-
vino, industrijo in
urade; časopise,
knjige, koledarje,
letake, posetnice
i. t. d. i. t. d.
Lastna knjigovoznica.

Prva žebliarska in železoohrtna zadruga v Kropi in Kamni gorici.

Pisma: Žebliarska zadruga, Kropa (Slovenija).

Brzojavke: Zadruga Kropa.

Telefon interurban: Podnart 2.

Žebli za normalne in ozkotirne
železnice.
Žebli za ladje, črni ali po-
cinkani.
Žebli za zgradbe, les itd.

Žebli za čevlje.
Spojke za odre in prage.
Spojke za ladje in splave.
Železne brane.
Zobje za brane.

Ključke za podobne, zid, cevi,
žlebove itd.
Vijaki z maticami.
Podložne pločice.
Maticе.

Zakovice za tenderje, kotle,
mostove, sode, pločevino,
kolesa itd.
Vijačni čepi.
Verige.

Izdeluje lahke transmisije, popravlja strokovnjaško gospodarske stroje in opreme za vodne žage in mline.

Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki po vzorcih in risbah najceneje.

Ilustrovani ceniki na razpolago.

Prodaja se samo na debelo trgovcem.